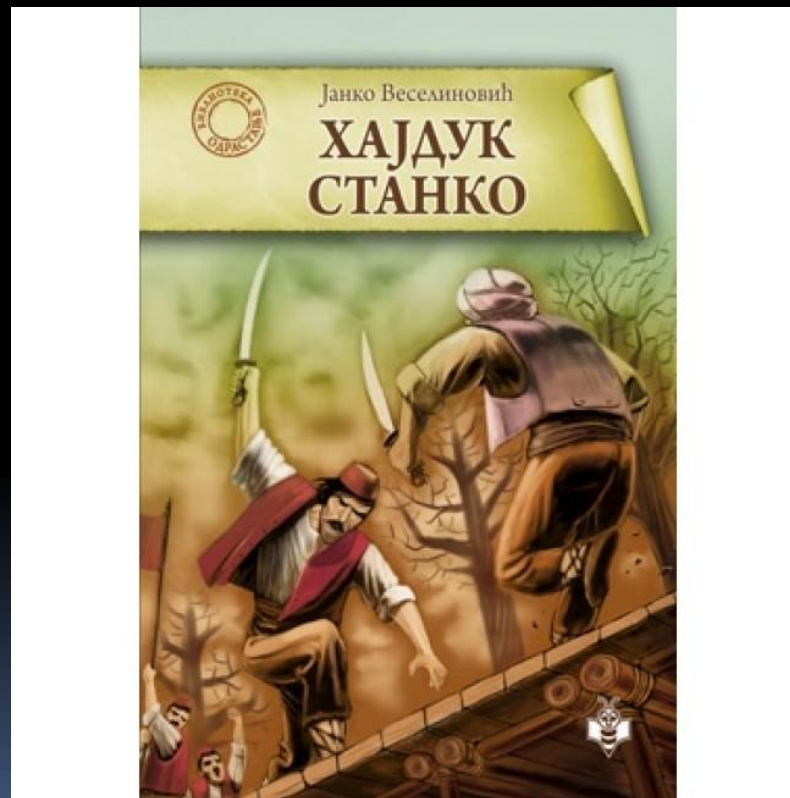

ХАЈДУК СТАНКО

ЈАНКО ВЕСЕЛИНОВИЋ

Јанко Веселиновић

Јанко Веселиновић, српски књижевник, рођен је 1862. године у Црнобарском Салашу, а умро је у Глоговцу 1905. године.

Уписивао је разне школе (богословију, учитељску), али ниједну није завршио.

Веселиновић је био и помоћник главног уредника листа *Српске новине*, коректор Државне штампарије, драматург Народног позоришта, покретач и уредник листа *Звезда*, уредник листова *Побратим*, *Дневни лист*. Приповедач, романијер, драмски писац. Због критика власти, био је више пута у затвору.

Написао је преко 30 књига, међу којима су најпознатије „Слике из сеоског живота“, „Пољско цвеће“ и „Хајдук Станко“.

Хајдуци

Хајдук је турска реч и значи „одметник“, „разбојник.“

Хајдуци су се одметали у шуме, одакле су нападали Турке и узимали плен. Били су организовани у хајдучке дружине, на чијем челу се налазио харамбаша (арамбаша), који је носио најскупоценије одело и најчешће је биран због своје старости или храбрости. Хајдучки покрет назива се хајдучијом или хајдуковањем.

Према народном предању, празник Ђурђевдан, у пролеће, био је „хајдучки састанак“, а Митровдан, на јесен, „хајдучки растанак“, када су се хајдуци повлачили из шума због зиме и остајали у кућама својих поверљивих људи, јатака, углавном прерушени у слуге. Јатаци су живели у селима и варошима и набављали храну за хајдуке и чували их у својим кућама у случајевима великих неприлика. Хајдуци су заузврат њима помагали и доносили им део отетих добара. Кад би неки јатак издао хајдука, следила је тешка освета која се обично завршавала смрћу.

Хајдук Станко као историјска личност

Хајдук Станко је историјски јунак.

Учествовао је у Првом српском устанку, боју на Мишару, боју код Лознице (где је био лакше рањен). Последња Станкова борба била је битка на Равњу, где је и погинуо.

Водио је успешне борбе са Турцима.

БОЈ НА РАВЊУ

Књижевни род: *ЕПИКА*

Књижевна врста: *ИСТОРИЈСКИ РОМАН*

ТЕМА РОМАНА: Освета и борба
главног јунака - борба за опстанак,
борба за љубав и борба са самим
собом.

Главни ликови: Станко, Маринко,
Јелица Севић, Лазар

Споредни ликови: Иван Миражић,
поп Милоје, кмет Јова Алекса
Алексић, Петра Алексић, Крушка,
Дева, Заврзан, Суреп, Стојан Чупић,
Зека Буљубаша...

УВОД

Слика Мачве са почетка 19. века

Мачва је највећа равница у Србији.

Почетком 19. века у Мачви је уместо данашњих њива и пашњака постојала густа шума.

Куће су биле веома просте, имале су само једно одељење са великим огњиштем где је горела ватра. Около су биле уплетене прућем и улепљене блатом.

Постојале су и боље куће. У њима није постојало само једно одељење, него је било и више соба.

Породице Алексић и Миражић

Алекса Алексић и Иван Миражић су били суседи и веома добри другови. Њихови синови, Станко и Лазар, су такође били добри другови и најбољи момци у Црној Бари.

ЗАПЛЕТ

Јарани

Станко Алексић и Лазар Миражић су били побратими. Заједно су одрасли. Станков отац Алекса је Лазара сматрао својим сином, тако је и Лазаров отац Иван сматрао Станка.

Љубав према истој девојци

Побратими Станко и Лазар су били заљубљени у исту девојку. Била је то Јелица Севић, најлепша девојка у селу.

КУЛМИНАЦИЈА (врхунац)

Надметање

Надметање су започели Лазар Миражић, Станко Јуришић и Пера.

Пошто Лазар и Пера нису могли да доскоче један другом, позвали су Станка. Како је Станко скочио даље од свих и нико није могао да му доскочи, Лазар се сетио да му стави нож. Станко је и то прескочио.

Лазар је признао пораз и тражио од Станка да се . Почели су да се рвају. Пошто је Лазар видео да не може да доскочи снагом ни вештином, покушао је да се послужи лукавством, али га је Станко и ту предухитрио и успео да га обори.

Мрачни Маринкови планови

Маринко је посвађао Станка и Лазара, као и њихове очеве.

Прво је наговорио Лазара да пуца у Станка, али је Лазар погодио Станка у капу, затим је побегао у шуму.

Лазар пуца у Станка

Лазар је био веома бесан. Прво због тога што га је Станко победио у надметању и осрамотио пред свима, онда због тога што је видео како сви честитају Станку и радују се његовој победи, затим због Јеличиног веселог погледа. У Лазару се нешто преломило, одлучио је да пуца у Станка, а у томе га је подржавао Маринко.

Прикрадао се иза дрвећа, како га нико не би видео. Испалио је метак и погодио Станка у капу. Станко је посрнуо и пао на десно колено. Лазар бежи.

Преокрет (перипетија)

Сплетка

Субаша говори Маринку како мора да пронађе Лазара, како би сместили Станку.

Маринко одлази у шуму да га тражи. Кад га је пронашао, води га код Крушке.

Крушка говори Станку да треба да оде својој кући и да разбије сандук са новцем и подметне Станку.

Лазар је то и урадио. Сутрадан се Лазарев деда жалио да му је неко украо новац. Нико није поверовао да је неко нешто украо, јер је Црна Бара спадала у најпоштенија села. Маринко је рекао да је видео Станка како сакрива новац иза штале. Наравно, на те речи је Алекса, Станков отац, побеснео, чак је хтео и да убије Маринка. Затим су се сви домаћини, као и поп Милоје и кмет Јова, запутили Станковој кући. Маринко је показао место где је новац. Кмет Јова је заиста ту нашао нестали новац. Тада су сви са презиром гледали у Алексу и Станка. Узалуд је Станко причао да је невин. Нико му није веровао.

Станково хајдуковање

Станко одлучује да оде у хајдуке. Проналази млинару Деву који му говори где су хајдуци.

Кад је дошао у хајдучку дружину харамбаше Срећка, након физичке провере, примили су га раширених руку.

Станко је на свом првом мегдану убио десет Турака.

Када је харамбаша Срећко морао да оде, прогласио је Станка за харамбашу.

У све подухвате водили су га неконтролисан нагон за осветом и неизмерна љубав према Јелици.

РАСПЛЕТ

Стање у селу

Станко је ухватио Крушку, Маринка и Ивана. Прво је убио Маринка, па онда и Крушку, а Ивана није, јер је Дева рекао да он није крив.

Кад је Станко пронашао Лазара, узео је јатаган и одсекао му главу. Тако је Станко спровео своју освету.

За то време у Црној Бари нико није месецима ушао у Станкову кућу. Кад је Јелица требало да се уда за Лазара, она је побегла из куће и отишла код Станкових родитеља, иако је њен отац обећао њену руку Лазару Миражџићу.

Кад је Станко дошао у посету, сви су се обрадовали, а највише Јелица. Послао је Сурепа попу и кмету да им каже истину, а он је отишао својој кући. Чувши истину, поп и кмет су почели да се извињавају за своје неправедне поступке према кући Алексића, јер су били обманути.

Наступа Први српски устанак и становници села су приморани за беже у збег.

О лику Станка у делу

Хајдук Станко је младић из угледне породице.

Његова главна карактеристика је неустрашивост. Њега су се Турци бојали управо због тога. Његов изглед је уливао страхопоштовање. Висок, крупан, стасит, имао је ману јер је понекад знао бурно да реагује. Међутим, он је имао јако изражену нежну страну и није се бојао да покаже своја осећања.

Био је жртва велике неправде и издајства.

Прославио се као храбар, истрајан и домишљат борац који није жалио свој живот.

Станко ће остати запамћен као велики борац и добар пријатељ.

